

Hjarnø Havbrug A/S
Snaptunvej 57 B
7130 Juelsminde

Att.: Anders Pedersen

Sendt digitalt til CVR 78159413

Miljøgodkendelse

Efter miljøbeskyttelseslovens¹ § 33 af Havbruget Hundshage beliggende i As Vig til opdræt af laksefisk i netbure samt tilladelse efter lovens § 27 til udledning af organisk stof, medicin og hjælpestoffer.

Havbruget er omfattet af godkendelsesbekendtgørelsens² bilag 2 punkt I 203 "*Havbrug dvs. opdrætsanlæg bestående af netbure, trådkasser eller lignende placeret i marine vandområder, og hvis drift forudsætter anvendelse af foder.*"

Miljøgodkendelsen erstatter alle tidligere meddelte tilladelser, som hermed ophæves.

Godkendelsens gyldighed er betinget af NaturErhvervstyrelsens placeringsgodkendelse.

Forudsætningerne for godkendelsen ses i afsnittet Grundlaget på side 10.

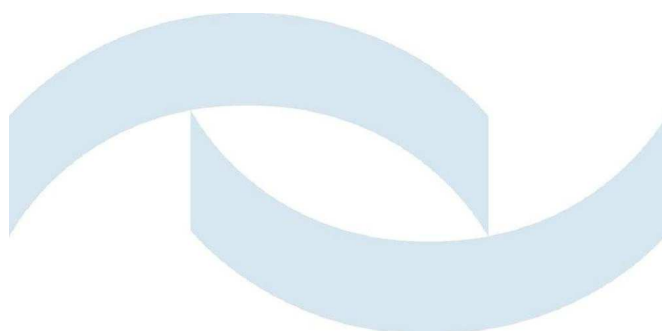

¹ Lovbekendtgørelse nr. 879 af 26. juni 2010 om miljøbeskyttelse

² Bekendtgørelse Nr. 669 af 18. juni 2014 om godkendelse af listevirksomhed

Indholdsfortegnelse

Miljøgodkendelse	1
Sammendrag	3
Begrundelse	4
Kommunens afgørelse	5
Generelt.....	5
Indretning og drift	5
Uheld og driftsforstyrrelser	6
Udledning af næringsstoffer	7
Udledning af medicin	7
Egenkontrol	8
Øvrige bemærkninger.....	9
Grundlaget for godkendelsen	10
Lovgrundlag	10
Andet materiale	10
Sagsakter	10
Ansøger/bruger	10
Miljøteknisk beskrivelse	11
Beliggenhed	11
Havbrugsanlægget	11
Produktion.....	12
Udledninger.....	13
Kobber.....	15
Medicin	16
Forureningsbegrænsende foranstaltninger og BAT	17
Uheld og driftsforstyrrelser	18
Egenkontrol	19
VVM	19
Natura2000	20
Kopiliste	27
Bilag	28

Sammendrag

Havbruget Hundshage er beliggende i den nordlige del af As Vig vest for Natura2000-område nr. 56. Længere mod syd ligger As Vig Havbrug. Derudover ligger der tre havbrug længere mod nord ud for Hjarnø. Disse tre ligger tæt på grænsen til et Natura2000-område delvist indenfor.

Området ligger i hovedvandområde Horsens Fjord 1.9. Det fremgår af Vandplanen for området, at der samlet set skal ske en reduktion i såvel kvælstof- som fosfortilførsel til vandområdet, men tiltag realiseres primært ved at begrænse den landbaserede udledning. Det fremgår af Vandplanen, at begrænsning af udledning fra de eksisterende havbrug ikke er et indsatsområde.

Havbruget Hundshage har tilladelse fra 1997 til produktion reguleret ved et fastsat maksimalt foderforbrug og tilsvarende udledning af næringsstoffer.

Havbruget Alrø Sund fik i 1998 tilladelse til at flytte produktionen med halvdelen til henholdsvis Hjarnø og Hundshage havbrug. Flytning af produktionen betød reelt en udvidelse af de to havbrug, men samtidigt en nedlæggelse af Alrø Sund Havbrug.

Den hidtil tilladte udledning for Havbruget Hundshage, inklusiv bidraget fra Alrø Sund, er 9 tons kvælstof og 1 ton fosfor om året, svarende til den maksimalt fastsatte foderkvote.

I 2011 meddelte Hedensted Kommune miljøgodkendelse til havbruget med samme udledningsgrænse, men med tilladelse til, indenfor denne, at udvide produktionen, såfremt der fuldt ud blev kompenseret for den ekstra udledning af stoffer, som en produktionsudvidelse ville medføre.

Godkendelsen blev påklaget og hjemvist af Natur og Miljøklagenævnet til fornyet behandling.

Nærværende godkendelse gælder for de aktuelle hidtil gældende forhold, men uden mulighed for produktionsudvidelse. Der er således heller ikke krav om kompenserende anlæg.

Der er i godkendelsen lagt vægt på, at udledning af medicin og hjælpestoffer til vandområdet begrænses mest muligt, men at udledning af kvælstof og fosfor skal fastholdes på nuværende niveau.

Udarbejdelse af miljøgodkendelsen kan sammenlignes med, at eksisterende miljøgodkendelser på en virksomhed, revurderes, idet havbruget har en gældende tilladelse.

Det fremgår ikke entydigt af lovgivningen, om der skal udarbejdes foreløbig vurdering og/eller en konsekvensvurdering for Natura2000-området. Det fremgår dog af vejledningen³, at en revurdering i sig selv ikke udløser krav herom, ligesom kravet heller ikke omfatter lovligt drevne og godkendte virksomheder.

³ Vejledning til bekendtgørelse nr. 408 om udpegning og administration af Natura2000-områder

Hedensted Kommune har dog besluttet, at der skal laves en foreløbig vurdering af, om havbrugene påvirker Natura2000-området væsentligt. Screeningen har vist, at dette ikke er tilfældet, hvorfor der ikke gennemføres en konsekvensvurdering.

Havbrug er omfattet af reglerne om VVM⁴, men da der hverken er ændringer eller udvidelser på havbruget, og det samtidigt er omfattet af Vandplanen, skal der ikke ske anmeldelse om VVM.

Begrundelse

Hedensted Kommune har vurderet havbrugets påvirkning på det omgivende miljø. Der er foretaget en foreløbig vurdering af især påvirkning af det nærværende liggende Natura2000-område. I vurderingsgrundlaget for miljøgodkendelsen indgår Vandplan, Naturplan samt en screening for påvirkning af Natura2000-området.

Nationale og lokale historiske overvågningsrapporter er gennemgået, for at vurdere om der kan ses sammenfald mellem havbrugsdrift og f.eks. forekomsten af iltvind⁵. Der kan ikke påvises en direkte sammenhæng i de tilgængelige data.

Havbruget har, med ansøgning om brug og udledning af medicin og hjælpepestoffer i supplerende screeningsrapport, redegjort for påvirkningen af det omliggende havmiljø. I rapporten indgår modelberegninger for spredning af forurenende stoffer. Beregningerne er gennemført med udgangspunkt i såvel fakta som i antagelser og skøn, og vurderes at beskrive en realistisk situation, der ligeledes kan betegnes som "worst case". Beregnede koncentrationer for de anvendte medicinstoffer er væsentligt lavere end gældende miljøkvalitetskrav⁶. Ligesom grænseværdien for kobber i vandfasen ligger væsentligt under kravet.

I modelberegningerne, der er foretaget for at kunne vurdere havbrugets miljømæssige påvirkninger, er det forudsat, at udledning af stoffer fra imprægnering af net samt sygdomsbehandling foregår samtidigt på alle områdets havbrug.

Det tilladte forbrug af kobber anvendt i imprægneringsmiddel til netburene reduceres væsentligt i denne godkendelse i forhold til hidtil gældende tilladelse. Havbruget har redegjort for, at dels udskiftning af net og dels ændring i imprægneringsrutiner, kan reducere kobbertabet til området ganske betragteligt. Kobber er beskrevet i forslag til vandplan som værende et problem i såvel sediment som i muslinger, men kobber er ikke angivet som prioriteret stof, dvs. at der ikke er planlagt en konkret indsats for reduktion.

Havbruget har dermed i sit ansøgningsmateriale redegjort for og dokumenteret, at der ikke vil forekomme koncentrationer for medicin og hjælpepestof, der er højere end de fastsatte miljøkvalitetskriterier.

På baggrund af den foreløbige vurdering af habitatpåvirkningen, er det kommunens opfattelse, at det er sandsynliggjort, at den tilladte anvendelse og udledning af medicin og hjælpepestoffer, ikke vil påføre væsentlige samfundsmæssige gener eller ulemper,

⁴ Bekendtgørelse nr. 1184 af 6. november 2014 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning.

⁵ Iltvindrapporter

⁶ Bekendtgørelse nr. 1022 af 25. august 2010 om miljøkvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet

og heller ikke vil hindre bevarelsen af omgivelsernes kvalitet og eller hindre, at Vandplanens målsætning kan opfyldes.

Det vurderes desuden, at der ikke sker forringelser for de naturtyper, der er anvendt ved udpegning af de internationale beskyttelsesområder, og at der ikke sker forstyrrelser, der har konsekvenser for de arter, der er beskrevet i udpegningsgrundlaget, herunder Bilag IV-arter.

Samlet set finder Hedensted Kommune det godtgjort, at der i muligt omfang er indtænkt BAT⁷ i havbrugets fremtidige drift, hvorfor Hedensted Kommune godkender Havbruget Hundshage til fortsat drift med den samme udledningsgrænse for kvælstof og fosfor som ansøgt.

Kommunens afgørelse

Hedensted Kommune godkender efter miljøbeskyttelseslovens § 27 og 33 Havbruget Hundshage beliggende i As Vig på følgende vilkår:

Generelt

- 1) Havbrugets indretning og drift skal miljømæssigt være i overensstemmelse med ansøgningsmaterialet og den miljøtekniske beskrivelse, medmindre det er ændret i godkendelsens vilkår.
- 2) En kopi af denne godkendelse skal til enhver tid være tilgængelig for og kendt af driftspersonalet på havbruget, som således er orienteret om godkendelsens indhold.
- 3) Der skal på driftsskibene foreligge en driftsinstruks, der beskriver, hvordan personalet skal forholde sig i tilfælde af driftsforstyrrelser og uheld. Instruksen skal forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.
- 4) Rengøring af nettene må ikke foregå på havet, men kun på godkendte vaskeanlæg på land.

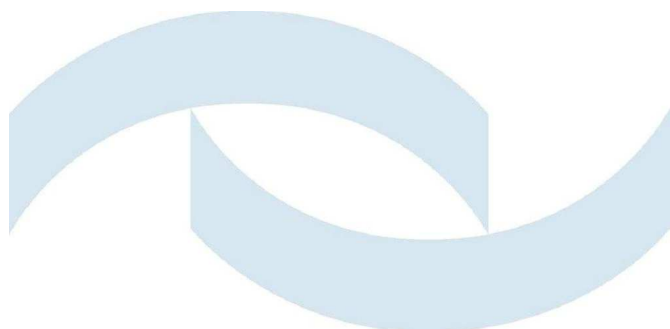
Indretning og drift

- 5) Havbruget skal placeres inden for følgende hjørnekoordinater med mindre NaturErhvervstyrelsen ændrer det:

<i>Euref89 (WGS84) Geografiske koordinater</i>		
	Breddegrad	Længdegrad
1	55.47787	10.04130
2	55.47887	10.04317
3	55.48007	10.04136
4	55.47892	10.03986

- 6) 70 % af netburene skal som minimum være udstyret med Dyneemanet eller lignende ved driftsstart i 2016. Ved driftsstart i 2018 skal alle netburene være udstyret med Dyneemanet eller lignende.

⁷ Nordisk råd, BAT for havbrug

- 7) Forbruget af imprægneringsmiddel regnet som det aktive stof, kobber, skal løbende reduceres, sådan at forbruget af kobber senest med udgangen af 2018 er på højst 25 kg/år.
- 8) Når nettene udlægges om foråret, skal koordinaterne for hvert netbur sendes til tilsynsmyndigheden.
- 9) Hvis der udsættes fisk inden 1. april skal det meddeles til tilsynsmyndigheden.
- 10) Forsøgsvis overvintring af fisk tillades i en periode på højst tre vintre og i højst tre bure ad gangen. Overvintring må ikke ske i samme netbur/position to vintre i træk.
- 11) Det antal prøver, der skal udtages ved egenkontrollen jf. vilkår 40-46, (fire samleprøver) skal forøges med et prøvesæt for hvert netbur, der anvendes til overvintring. De ekstra prøver skal udtages under disse.
- 12) Plan for evt. overvintring skal sendes til tilsynsmyndigheden senest 1. oktober til godkendelse.
- 13) Døde fisk skal opsamles straks de observeres og mindst to gange ugentligt.
- 14) Døde fisk skal opbevares i egnet lukket beholder på land, indtil de sendes til destruktion, forarbejdning til dyrefoder eller lignende.
- 15) Der må kun udsættes regnbueørreder. De udsatte fisk skal overholde gældende veterinærlovgivning, der p.t. er reguleret i Fødevarestyrelsens bekendtgørelse nr. 965 af 18. juli 2013. Dokumentation fra veterinære myndigheder skal på forlangende forevises tilsynsmyndigheden. Hvis der opnås dispensation fra ovenstående fra andre kompetente myndigheder, skal denne fremsendes tilsynsmyndigheden.
- 16) Der må kun anvendes højeenergitorfoder i anlægget, med et smuldindhold på højst 1 %. Smuld defineres som den fraktion, der passerer en sigte med maskevidde 0,25 gange foderpillens tværmål.
- 17) Al fodring af fiskene skal være overvåget, og foretages af erfaren fodermester.
- 18) Blod fra bløgning skal opsamles ombord på skibet, eller bløgningen skal foregå på land med kontrolleret og godkendt udledning. Alternativt skal den næringsstofbelastning, som bløgningen giver til det omgivende havmiljø, indregnes i den samlede udledning af næringsstoffer.
- 19) Mængden af bløggede fisk skal indføres i en driftsjournal.

Uheld og driftsforstyrrelser

- 20) Der skal udarbejdes en nødplan for uheld, f.eks. olieforurening fra skibe, skader på anlægget som følge af storme og rømning af fisk.

Planen skal indeholde beskrivelse af, hvordan skader forebygges, udbedres samt mulige konsekvenser af skaden.

Planen skal indsendes til tilsynsmyndigheden senest en måned efter godkendelsesdatoen.

- 21) Ved havari skal alle skader udbedres hurtigst muligt.
- 22) Anlægget skal mindst en gang om måneden efterses for tilstrækkelig forankring og skader.
- 23) Anlægget skal efterses inden et stormvarsel og efter blæst på mere end 20 m/sek.
- 24) Ved nødslagtning på anlægget skal tilsynsmyndigheden straks informeres herom. Alt affald skal opsamles og bortskaffes i henhold til Hedensted Kommunes regulativer for erhvervsaffald og affaldsbekendtgørelsen.

- 25) Havbruget skal i forbindelse med en evt. udefrakommende forurening af farvandet selv iværksætte foranstaltninger, der begrænser skader på anlæg og fisk.
- 26) Såfremt, der i forbindelse med havari, sker rømninger i større omfang, skal myndigheden orienteres hurtigst muligt.

Udledning af næringsstoffer

- 27) Den samlede udledning må de enkelte år ikke overstige 8.950 kg N/år kvælstof og 1.000 kg P/år.
- 28) Udledningen pr. netto-tons produceret fisk må ikke overstige 47,5 kg kvælstof og 6 kg forfor.
- 29) Indenfor havbrugets nærområde må der ikke ske en varig ophobning i sedimentet af kvælstof, fosfor, kobber og organisk stof, udtrykt ved glødetab, eller medicin. Ved varig ophobning forstås, at koncentrationen af de pågældende stoffer ikke må være signifikant stigende over tid.

Udledning af medicin

- 30) Der må ikke ske brug af medicin og hjælpestoffer udenfor havbrugets nærområde.
- 31) Alle fisk skal vaccineres mod de mest almindelige sygdomme (herunder furunkulose og vibriose) inden udsætning. Det skal løbende vurderes hvilke sygdomme, der skal vaccineres mod. Hvis forskningsresultater eller forsøgsresultater viser, at vaccination har ringe effekt, kan der søges om dispensation fra dette vilkår. Resultaterne skal i givet fald tilsendes tilsynsmyndigheden.
- 32) Medicin skal anvendes og håndteres efter dyrlægens ordinerings, jf. gældende veterinærlovgivning. Kopi af dyrlægens skriftlige anvisninger skal kunne fremsendes til tilsynsmyndigheden på forlangende.
- 33) Anvendelsen af medicin og hjælpestoffer til behandling af fiskesygdomme skal begrænses mest muligt ved hjælp af den bedste tilgængelige teknik – såsom substitution til mere miljøvenlige stoffer og driftsoptimering med henblik på sygdomsminimering.
- 34) Tilsynsmyndigheden kan forlange, at havbruget ved beregninger dokumenterer, at følgende vandkvalitetskriterier er overholdt

Stof	Grænseværdi
Oxolinsyre	15 µg/liter
Sulfadiazin	4,6 µg/liter
Trimethoprim	10 µg/liter

- 35) Såfremt det er muligt at substituere et eller flere af de anvendte stoffer med et mere miljøvenligt stof, skal dette ske.
- 36) Det samlede forbrug af de forskellige typer af hjælpestoffer og medicinfoder skal opgøres én gang om året både som totalt forbrug og som kg aktivt stof. Sygdomsbeskrivelse, behandlingsmetode og anvendte mængder af medicin og hjælpestoffer skal løbende indføres i havbrugets driftsjournal.
- 37) Driftsjournalen skal som minimum indeholde oplysninger om: Hvilken sygdom, der bekæmpes; tidsrum for behandling; middel til bekæmpelse; hvilken koncentration af midlet, der anvendes under behandlingen og behandlet mængde fisk.
- 38) Medicin og hjælpestoffer må ikke opbevares på havbrugsanlægget.

39) Evt. overskydende medicin skal bortskaffes som farligt affald efter kommunens forskrifter.

Egenkontrol

- 40) Sedimentets koncentration af tørstof, Cu, N, P og organisk stof (som tørstofindhold og glødetab) undersøges på fire lokaliteter indenfor havbrugsområdet. Prøvetagningssteder skal være repræsentativt fordelt og ligge såvel under bure som mellem dem samt to referencelokalitet mindst 100 m fra havbrugsområdet placeret hhv. nord og syd for området.
- 41) Hver prøve skal sammensættes af mindst seks delprøver som tages indenfor et areal på 5x5 meter. Kun de øverste 5 cm af sedimentet puljes til en samlet prøve.
- 42) Prøver skal tages før produktionsstart og i august hvert år i tre år. Herefter kan tilsynsmyndigheden efter ansøgning revurdere fremtidig analysefrekvens med henblik på nedsættelse heraf.
- 43) Forud for prøvetagning skal der indsendes et kort med angivelse af koordinater for prøvetagningssteder til tilsynsmyndigheden. Prøvetagningslokaliteternes placering skal godkendes af tilsynsmyndigheden.
- 44) Prøvetagningen skal foregå efter DMU's seneste tekniske anvisning⁸ om marin overvågning, og foretages af et firma, der har ekspertise hertil. Alternativt kan havbruget selv foretage prøvetagning ved tilstedeværelse af tilsynsmyndigheden.
- 45) Analyser skal udføres af akkrediterede laboratorier efter akkrediterede metoder.
- 46) Analyserapport skal sendes til tilsynsmyndigheden senest to måneder efter prøvetagning.
- 47) Der skal en gang årligt i august måned foretages foto- eller videokortlægning af sediment og bundvegetation under mindst fem netbure med angivelse af dato og koordinater.
- 48) Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at det er nødvendigt, skal havbruget desuden lade et akkrediteret laboratorium analysere udtagne prøver for medicin stoffer i sediment.
- 49) Havbruget skal føre driftsjournal i et omfang, der muliggør udarbejdelse af en årsopgørelse. Driftsjournalen skal være tilgængelig for tilsynsmyndigheden og opbevares i mindst fem år.
- 50) Havbruget skal udarbejde en årsopgørelse, der senest 15. februar det efterfølgende år indsendes til tilsynsmyndigheden. Årsopgørelsen skal mindst indeholde følgende oplysninger:
 - a) Udsætning, vægt og antal.
 - b) Bruttoproduktion, vægt og antal.
 - c) Nettoproduktion, vægt og antal.
 - d) Tab, herunder døde og undslupne fisk, vægt og antal.
 - e) Foderforbrug, vægt, specificeret på art og sammensætning.
 - f) Udledning af kvælstof, fosfor og organisk stof.
 - g) Medicin- og hjælpestofforbrug, specificeret på mængde, art og aktivt stof.
 - h) Egenkontrol data.

⁸ DMU's tekniske anvisning for marin overvågning 2011-2015: M24

- i) En skriftlig redegørelse vedrørende indsatsen for anvendelse af BAT, herunder begrænsning af udledningen af næringssalte og tekniske muligheder for bedre foderudnyttelse, samt for anvendelse af medicin og andre hjælpestoffer.

51) I tilfælde af havbrugets ophør, skal Hedensted Kommune senest 1 måned efter at beslutning herom er taget, have modtaget en plan for nedlukning og afvikling af anlæg samt rydning af lokaliteten. Såfremt planen ikke sikrer, at lokaliteten efterlades i en tilfredsstillende miljømæssig tilstand, kan Hedensted Kommune forlange planen ændret.

Øvrige bemærkninger

Havbruget må ikke ændres eller udvides driftsmæssigt på en måde, der indebærer forøget forurening, før udvidelsen eller ændringen er godkendt af godkendelsesmyndigheden, jf. miljøbeskyttelseslovens § 33. Godkendelsesmyndigheden afgør, om en ændring eller udvidelse kræver miljøgodkendelse.

Med ovenstående afgørelse er alene taget hensyn til den gældende miljøbeskyttelseslovgivning og således ikke til andre myndigheders eventuelle krav.

De nødvendige tilknyttede landbaserede aktiviteter er ikke omfattet af denne miljøgodkendelse.

Med venlig hilsen

Vibeke Volmers

Grundlaget for godkendelsen

Lovgrundlag

- Miljøministeriets lovbekendtgørelse nr. 879 af 26. juni 2010 om lov om miljøbeskyttelse (Miljøbeskyttelsesloven)
- Bekendtgørelse Nr. 669 af 18. juni 2014 om godkendelse af listevirksomhed
- Bekendtgørelse nr. 122 af 1. marts 1991 om etablering og drift af havbrug.
- Bekendtgørelse nr. 1022 af 25. august 2010 om miljøkvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet
- Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, nr. 408 af 1. maj 2007 med senere ændringer
- Bekendtgørelse om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning, nr. 1184 af 6. november 2014
- Bekendtgørelse om anvendelse af fodertyper ved saltvandsbaseret fiskeopdræt, nr. 1588 af 11. december 2007
- Bekendtgørelse om indberetning af oplysninger om dansk akvakultur, nr. 1300 af 17. december 2013.
- Miljøministeriets Vejledning af 31. marts 2006 om godkendelse af saltvandsbaseret fiskeopdræt
- Vejledning til bekendtgørelse 408 om Natura2000-områder

Andet materiale

- BAT for akvakultur i Norden (Nordisk ministerråd, 2013)
- Regeringens Strategi for akvakultur
- Rapport om renholdelse af havbrugsnet
- Rapport om sedimentundersøgelser, DHI
- DHI modelleringer
- Vandplan
- Natura2000-plan
- Notat fra Kromann Reumert juni 2012

Sagsakter

- Ansøgning med bilag
- Natura2000-screening
- Datablad for imprægnering

Ansøger/bruger

Hjarnø Havbrug
Snaptunvej 57B
7130 Juelsminde
CVR-nummer 78159413
P. nummer 1002541793

Kontaktperson:

Anders Pedersen
Tel.nr. 4043 3043

Miljøteknisk beskrivelse

Beliggenhed

Havbruget ligger i hovedvandområde 1.9 Horsens Fjord vest for Natura2000-område nr. 56, som omfatter habitatområde nr. H52, EF fuglebeskyttelsesområde nr. F36 og Ramsarområde nr. R13.

Havbruget er beliggende i den nordlige del af As Vig ca. 700 fra land og ca. 550 m fra grænsen til Natura2000-området. Længere mod syd ligger As Vig Havbrug. Derudover ligger der tre havbrug længere mod nord ud for Hjarnø. Disse ligger tæt på grænsen til Natura2000-området – delvist indenfor området.

I As Vig ligger der desuden en klapplads til dumpning af havbundsmaterialer.

Havbruget er placeret i As Vig indenfor følgende hjørnekoordinater:

<i>Euref89 (WGS84) Geografiske koordinater</i>		
	Breddegrad	Længdegrad
1	55.47787	10.04130
2	55.47887	10.04317
3	55.48007	10.04136
4	55.47892	10.03986

Havbrugsanlægget

Havbruget Hundshage opdrætter laksefisk i netbure. Burene består af cirkulære pontoner, hvortil der fastgøres net, pontonerne er ca. 20 meter i diameter og med netdybde på ca. 8 meter. Netburene er fortøjret 3 og 3 og forankret til havbunden i seks rækker, dvs. der er 18 bure.

Nettene udskiftes i produktionsperioden med henblik på rensning og evt. imprægnering, så tilgroning minimeres.

Det imprægneringsmiddel, der anvendes, er Flexgard VI MAXX. Midlet indeholder tre mærkningspligtige stoffer, ethylenglycol, dichlofuanid og kobberoxid. Alle stofferne er mærket Xn (sundhedskadelig), de to sidstnævnte er mærket N (miljøskadelig), og dichlofuanid er desuden mærket Xi (lokalirriterende). Kobberoxid udgør den største andel af indholdsstofferne (8-17% iflg. Sikkerhedsdatablad). Producenten har oplyst, at der er ca. 9 % Cu.

Kobber er nævnt som problematisk stof i Vandplanen og er derfor beskrevet mere specifikt senere.

Havbruget har hidtil anvendt traditionelle nylonnet, men har oplyst, at brugen af denne nettype udfases til fordel for den mindre behandlingskrævende nettype, Dyneema-net eller net med tilsvarende egenskaber.

Rensning og imprægnering foregår på land. Eventuelle tilladelser hertil er ikke inkluderet i denne godkendelse.

Vurdering

Fra de imprægnerede net afgives løbende imprægneringsmiddel. To af stofferne i det anvendte middel er skadelige for akvatiske organismer, men det er netop den egenskab, der gør, at midlet er nødvendigt.

Der er lavet en række forsøg⁹ vedrørende mere miljøvenlig behandling af havbrugsnet, og det har vist sig, at det ikke er nødvendigt at bruge imprægneringsmidlet i de hidtidige mængder. Dels kræver Dyneema-net mindre imprægneringsmiddel, og dels kan det i perioder helt undgås at bruge behandlede net.

Med det fokus, der fremgår af Vandplanen, er der derfor stillet vilkår, der skal sikre, at brug og udledning af kobber fra imprægneringsmiddel begrænses mest muligt.

Produktion

Der udsættes normalt fisk i foråret i perioden april-maj. Disse fodres indtil de i november-december slagtes til konsum.

Der udsættes normalt regnbueørreder, *Oncorhynchus mykiss*. Når havet i foråret når op på en temperatur på 4-5°C udsættes regnbueørreder i størrelsen 700-900 gram/stk.

De udsatte fisk skal overholde gældende veterinærlovgivning, der p.t. er reguleret i Fødevarestyrelsens bekendtgørelse nr. 965 af 18. juli 2013.

Sættefisk vaccineres normalt før udsætning.

De fodres normalt 1-2 gange om dagen og fiskene vokser i løbet af sæsonen med en vækstfaktor på 4-5.

En foderbåd sejler ud til anlægget, og foderet pumpes ud over burene ved hjælp af havvand. Fodringen står på, indtil fodermesteren vurderer, at der er fodret tilstrækkeligt. Foder doseres ikke efter fastlagt mængde, men efter fiskenes ædelyst.

Når vandet er varmt æder de mindre end, når det er koldt. Det kan f.eks. betyde, at der i august fodres med mindre foder end i maj i forhold til den bestående biomasse af fisk – der kan med andre ord være variation i anvendt foder mængde hen over produktionsperioden.

Ved høst overføres fiskene til en båd, skæres i gællerne og afblødes (bløgges) om bord på båden og fragtes til Snaptun Havn. Det meste af blodet opsamles i lukkede dunke og bringes til ensilagebeholder på fiskefabrikken (slakteriet). Den resterende blodmængde – beregnet til ca. 0.3% w/w af de høstede fisk - bliver udledt til havet.

Der anvendes forskellige typer foder, men primært vækstfoder. Foderet er et høj-energifoder med et lavt indhold af smuld. Vækstfoder indeholder normalt ca. 60,8 g N/kg og 8 g P/kg.

⁹ Rapport om renholdelse af havbrugsnet

Der er forsøgsvist tilladelse til at sætte fisk i højst tre bure i vinterperioden. Formålet med forsøget er bl.a. at udvikle produktionen, så den optimale periode for smoltificering udnyttes bedst muligt.

Vurdering

Produktionen medfører direkte udledning af en række stoffer til havet. Udover at tilføre stoffer som kvælstof og fosfor, udledes også organisk stof. Nedbrydning af organisk stof bidrager til, at der i visse perioder og under meteorologiske og hydrologiske ugunstige forhold kan opstå iltsvind. Organisk stof, der synker ned på havbunden bidrager desuden til, at havbunden under netburene påvirkes.

Der er foretaget undersøgelser¹⁰ af, hvordan bund/sediment påvirkes under havbrug. Af rapporten fremgår det, at der i produktionsperioden sker en akkumulering af organisk stof i sedimentet, men at bundforholdene under burene genoprettes efter vinterbrak-perioden.

I forbindelse med fodring af fiskene er det alene en visuel vurdering – foretaget af fodermesteren – der afgør om fodertil sætning er optimal. Det bør undersøges, om en automatisering af fodringen kan reducere foderkvotienten. I undersøgelsen bør indtages de parametre, der har indflydelse på fiskenes ædelyst som f.eks. vandtemperatur, iltforhold, tæthed m.fl.

Der er stillet vilkår om, at der i den årlige redegørelse i beskrivelsen "bedst tilgængelige teknik" skal der tages stilling til muligheden for indførelse af automatisk fodring eller af andre teknologier, der kan forbedre foderudnyttelsen.

I de perioder, hvor der er fisk i bure i vinterperioden, kræves der ekstra udtagning og analyse af sediment.

Udledninger

Som led i en foreløbig vurdering af om havbrugsdriften kan påvirke det nærværende Natura2000-område, har DHI lavet modelberegninger for spredning af relevante forurenende stoffer i vandet. Er beskrevet yderligere i afsnittet "Natura2000".

Udledning af næringsstoffer

Næringsstofferne stammer fra foder, der ikke er blevet spist, fiskenes fækalier, foder-smuld og i mindre grad slagtning af fisk.

Da både indhold af kvælstof og fosfor er kendt i såvel fisk som foder, kan der opstilles et relativt simpelt kvælstof-fosfor regnskab. Med tal fra årsopgørelsen for 2014 giver det følgende:

Tabel 1: Kvælstof og fosfor

	Kg	Indhold N %	Indhold P %	Indhold N kg	Indhold P kg
Udsatte fisk	117.600	3	0,5	3.528	588
Anvendt foder (1)	230.000	6,08	0,80	13.984	1.840
Anvendt foder (2)	15.000	7,04	0,90	1.056	135

¹⁰ DHI Sedimentundersøgelser ved syv havbrug februar 2013

Bruttoproduktion	338.200	3	0,5	10.146	1.691
Nettoproduktion	220.600	3	0,5	6.618	1.103
Blodtab 0,3%	1.004	3	0,5	30	5
Tab til havet				8.452	877

Foderkvotienten - forholdet mellem foderforbrug og nettoproduktion - ligger typisk mellem 1,1 og 1,2. Foderkvotienten for 2014 har været på 1,11.

Nettoproduktionen er den tilvækst, fiskene har haft i havbruget. Dvs. den mængde fisk, der høstes om efteråret fratrasket den mængde, som blev udsat om foråret. Nettoproduktion af fisk udgjorde i 2014 ca. 220 t, hvortil der er anvendt 245 t foder.

En tilsvarende meget forenklet beregning viser, at tab til havet af organisk stof (hvor N og P indgår) med tal fra årsindberetningen for 2014 udgør ca. 24 tons.

Udsat kg	Bruttohøst kg	Nettotilvækst kg	Foderforbrug kg	Tab kg
117.600	338.200	220.6	245.000	24.400

Vurdering

Iflg. Vandplanen er vandkvaliteten i området betegnet som ringe, og målsætningen for området er ikke opfyldt. Det fremgår desuden, at den væsentligste årsag til vandområdet tilstand primært skyldes tilførsel af næringsstoffer. Se også afsnittet "Natura2000".

Der er stillet vilkår om, at den hidtil tilladte samlede udledning af næringsstoffer fortsat er gældende og dermed lagt vægt på, at udledning fra havbruget ikke øges.

Udledning af næringsstoffer fra havbrugene udgør en lille %-del af den samlede udledning til vandområdet. %-delen vil variere hen over året, idet både udledning fra havbrugene og udvaskning fra land varierer. Betydningen af havbrugets udledning varierer tilsvarende, da udledning herfra udgør en større andel, når udvaskning fra land er mindst i sommermånederne.

Af regeringens handlingsplan for udvikling af akvakulturerhvervet¹¹ (som dog ikke er implementeret i lovgivningen) fremgår det, at udviklingen skal foregå sådan, at der i takt med øget produktion, skal ske en reduktion i udledningen per nettoproduceret ton.

Dette er pt. kun muligt gennem udvikling af foder, der udnyttes bedre af fiskene, idet kompensationsopdræt af f.eks. muslinger og tang ikke er anerkendt som "rensemethode" for fjernelse af næringsstoffer fra vandet.

Der har i den sammenhæng primært været fokuseret på kvælstof og fosfor, men der udledes også organisk stof. For at følge tilstanden mht. til organisk stof, er der vilkår om, at der ikke må ske en ophobning i sedimentet. Dette dokumenteres gennem de stillede egenkontrolvilkår.

¹¹ Strategi for udvikling af akvakulturerhvervet

Det fremgår af Vejledning om godkendelse af saltvandsbaseret fiskeopdræt, at der bør fastsættes en grænseværdi for udledt organisk stof på 220 kg pr. tons nettoproduktion.

Det er kommunens opfattelse, at der ikke bør stilles vilkår, der ikke kan dokumenteres overholdt. En analyse af iltforbruget som følge af udledt organisk stof forudsætter, at der kan udtages en repræsentativ vandprøve til analyse. Det vil ikke være praktisk muligt ved et havbrug.

Derfor er der ikke stillet vilkår med BI₅-grænseværdi, men alene vilkår om, at organisk stof – udtrykt ved glødetab – ikke må ophobes i sedimentet.

Kobber

Havbrugets forbrug af kobber, der er det aktive stof i det imprægneringsmateriale, der anvendes til begrænsning af uønsket begroning, er 272 kg kobber hvert år til imprægnering af havbrugets net.

Det fremgår dog af årsindberetning for 2009, at forbruget kan være op til 288 kg. Dette tal er anvendt i tabel 3 om kobberforbrug.

Det antages, at 50 % af det benyttede kobber afgives til havmiljøet med en lineær tilførsel til vandfasen, og dermed estimeret den daglige udledning af kobber til 540 g/døgn. På den baggrund er der benyttet en spredningsmodel til at beregne de forventede kobberkoncentrationer såvel indenfor som udenfor havbrugsområdet for Havbruget Hundshage.

Resultatet viser, at de beregnede middel overkoncentrationer¹² er mindre end 0,1 µg/l, hvilket er omkring en faktor 10 lavere det gældende miljøkvalitetskrav (VKK) for havvand (1 µg/l) (se tabel 2). Den beregnede maksimale overkoncentration er mindre end 0,2 µg/l og dermed en faktor 10 lavere gældende miljøkvalitetskrav (KVKK) for havvand (2 µg/l). Ved at lægge de beregnede overkoncentrationer sammen med baggrundskoncentrationen for havvand i indre danske farvande (0,2 – 0,8 µg/l) bliver den resulterende absolutte koncentration lavere end 2,9 µg/l der er fastsat som den øvre grænseværdi.

Tabel 2: Miljøkvalitetskrav (VKK og KVKK) for koncentrationer af kobber i saltvand (jf. bek. 1022), samt beregnede overkoncentrationer (VKK og KVKK)

	VKK (overkonc)	Beregnet middel	KVKK (overkonc)	Beregnet maksimal
	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l
Kobber	1	0,1	2	0,2

Forbruget af kobber på Havbruget Hundshage har været forholdsvis stort på grund af anvendelsen af traditionelle nylonnet. Overgang til Dyneema-net reducerer forbruget af kobber betydeligt. Ligeledes vil Havbruget Hundshage reducere udledningsmængderne (og udledningsperioden) yderligere ved at udsætte ubehandlede net i perioder, hvor begroning af nettene er mindst – det vil typisk være i foråret marts/april, skifte til behandlede net i august og september og igen til ubehandlede net ultimo september.

¹² Overkoncentration : udledningen fra havbruget der resulterer i en forøgelse af koncentrationsniveauet

Herved reduceres udledningsperioden fra ca. 8 til ca. 2 måneder årligt. Der kan fra år til år være forskel på perioderne.

Tabel 3: Kobberforbrug

Kobberforbrug	Kg pr. år*		Kg pr. måned**
Hidtidigt maks. forbrug for 18 nylonnet		288	36
Forbrug efter 70 % skift til ***Dyneema (12 Dyn. Net)	67	163	8,4
Forbrug efter 70 % skift til Dyneema (6 net af gl type)	96		12
Forbrug efter 100 % skift til Dyneema		100	12,5
Forbrug efter 100 % skift + behandlingsfrie perioder		25	-

* et år regnes her som produktionsår = 8 måneder

** Produktionsmåneder

*** Det antages at Dyneema kun bruger 35% af nylonnet

Vurdering

På trods af, at den beregnede overkoncentration af hjælpestoffet kobber i det omkringliggende havmiljø overholder de fastsatte miljøkvalitetskrav med det nuværende kobberforbrug, vurderer Hedensted Kommune, at der skal ske en reduktion i forbruget i forhold til det nuværende tilladte forbrug.

I Vandplanen er der redegjort for, at kobberfund i sediment og muslinger i Horsens Fjord er af en størrelse, som kan medføre biologiske effekter. Da ansøger har redegjort for, at det kan lade sig gøre – og i øvrigt har planer om – at reducere kobberudledningen væsentlig, er der fastsat vilkår om, at dette skal ske over en given periode.

Omlægningen er i god overensstemmelse med principperne om "bedst tilgængelige teknik".

Når ændringerne er helt gennemført, kan udledning af kobber reduceres fra et årligt forbrug på op til 288 kg til 25 kg pr. år.

Da det antages, at 50 % af det kobber, som er påført netburene, tilføres havmiljøet direkte, må det antages, at de resterende 50 % kobber, fjernes i forbindelse med rengøring af burene. På den baggrund er der fastsat vilkår om, at rengøring ikke må foregå i vandområdet.

Medicin

Havbruget Hundshage anvender medicin stofferne oxolinsyre, sulfadiazin og trimethoprim.

Ved beregning af de stofkoncentrationer som udledning fra havbruget påvirker det omkringliggende havmiljø med, er der foretaget en række antagelser og skøn. Det er antaget, at 100 % af anvendt medicin frigives lineært til vandfasen over en periode på 7 dage (behandlingsperioden). Det er ligeledes antaget, at behandlingen er gennemført for en stående bestand på 400 tons under vejrforhold for en sommersituation.

Af regnetekniske grunde er koncentrationen omkring havbruget beregnet ud fra den antagelse, at stofferne udledes fra et centerpunkt for det ansøgte havbrugsområde. Beregningerne underestimerer derved den faktiske initialfortyndning, idet stofferne reelt udledes over et betydeligt større område, som netburene udgør.

Antagelser og skøn vurderes at beskrive en realistisk situation, der samtidig tager højde for beregninger, der beskriver "worst case" for miljøet.

Tabel 4: Miljøkvalitetskravene (VKK og KVKK i saltvand) for de anvendte medicinstoffer (jf. bek. nr. 1022), samt beregnede koncentrationer (VKK og KVKK)

	VKK	Beregnet middel konc.	KVKK	Beregnet maksimal konc.
Oxolinsyre	15 µg/l	< 1,5 µg/l	18 µg/l	< 1,8 µg/l
Sulfadiazin	4,6 µg/l	< 4,6 µg/l	14 µg/l	< 14 µg/l
Trimethoprim	10 µg/l	< 0,1 µg/l	160 µg/l	< 1,6 µg/l

Som det fremgår af tabel 4, viser de beregnede middel overkoncentrationer og maksimale overkoncentrationer overholdelse af gældende miljøkvalitetskrav for alle tre undersøgte medicinstoffer.

Det skal bemærkes, at der i beregningen indgår tal for oxolinsyre, der er baseret på den vejledende dosering, som er 10 mg/kg fisk i 10 dage eller 12,5 mg/kg fisk i 8 dage.

Modelberegningerne desuden er foretaget under den forudsætning, at der sker samtidig behandling af 2500 tons fisk, hvilket er ca. 2,5 gange mere, end der er på de fem havbrug tilsammen.

I praksis anvendes en dosering på 18,75 mg/kg fisk i 8/10 dage.

Vurdering

Da havbrugene ligger forholdsvis tæt placeret på hinanden, er sandsynligheden for samtidig sygdomsudbrud, påvirkning af ringe vandkvalitet og høj vandtemperatur relativt stor. Det betyder, at sygdomsbehandling sandsynligvis også finder sted samtidigt.

Modelberegninger af udledning af medicin har vist, at vandkvalitetskriterierne kan overholdes – også ved samtidig behandling, derfor stilles der ikke skærpede krav til anvendelse og udledning af medicin, forudsat at Havbruget Hundshages brug af medicin ikke ændres væsentligt.

Anvendelse af tal for vejledende dosering, i stedet for de i praksis anvendte, betyder, at den beregnede koncentration for oxolinsyre er underestimeret, men da koncentrationerne ligger langt under miljøkvalitetskravene, og beregningerne er for en væsentligt større mængde fisk, vil selv en beregning med de korrekte tal ikke føre til anden konklusion, end at grænseværdierne for vandkvaliteten er overholdt med god margin.

Forureningsbegrænsende foranstaltninger og BAT

Produktionen giver en direkte udledning til havet af næringsstoffer. Af såvel Nordisk Råds rapport om BAT i Norden som Miljøstyrelsens vejledning om godkendelse af saltvandsbaseret fiskeopdræt fremgår det, at det regnes for BAT, at en del af disse næringsstoffer optages af fangkulturer af muslinger, makroalger og lignende i vandområdet.

Der er i vandområdet udlagt anlæg til udvikling af muslinger i nærheden af havbruget. Hertil anvendes såkaldte "Smartfarms", som er rørpontonere med et påmonteret net, hvorpå muslinger naturligt sætter sig og vokser. Muslinger filtrerer vandet og optager næringsstoffer fra f.eks. fiskeproduktionen.

Havbrugets erfaringer fra tidligere års muslingeopdræt og høst viser, at der er en stabil mængde og vækst af muslinger på de Smartfarms, der udlægges til formålet. Det

antal Smartfarms, der udlægges er proportionalt med den mængde muslinger, der kan høstes og dermed den mængde af kvælstof og fosfor, der kan fjernes fra vandområdet.

Havbruget er desuden i gang med forsøg med fangkultur af sukkertang. Tangsporer podes på liner og udlægges fra oktober til april. Under væksten optages næringsstoffer fra vandet. Vækstperioden er henover vinteren og tangen høstes i foråret fra april til juli. Når disse forsøg er evalueret, og der foreligger et konsistent resultat, kan den reduktion af næringssalte, som høsten af macroalger udgør, også udnyttes til en produktionsudvidelse, som ikke kan tillades på nuværende tidspunkt.

Disse anlæg med fangkulturer har Natur og Miljøklagenævnet¹³ i tre afgørelser afvist som acceptabel "rensemetode" og konkluderet, at de ikke er BAT. Derfor indgår næringsstofoptagelsen i anlæggene ikke i havbrugets kvælstof-fosfor-regnskab.

Det er som nævnt havbrugets plan at reducere udledning af kobber, dels ved at erstatte de traditionelle nylonnet med mindre imprægneringskrævende Dyneema-net eller tilsvarende, og dels i perioder udsætte ubehandlede net.

Vurdering

Natur og Miljøklagenævnets har truffet afgørelsen om, at opdræt af muslinger og dyrkning af sukkertang som kompensation for næringsstofudledning ikke kan betragtes som BAT.

Det ændrer dog ikke på, at høst af muslinger og sukkertang og dermed fjernelse fra vandområdet, alt andet lige vil fjerne såvel kvælstof som fosfor fra vandområdet.

Kommunen anerkender dog, at denne fjernelse ikke kan indgå i næringsstofregnskabet som BAT.

Havbrugets plan om reduktion i anvendelsen af imprægneringsmiddel og dermed udledning af kobber ses som god overensstemmelse med BAT.

Uheld og driftsforstyrrelser

Havari

Anlægget er eksponeret for vejr og vind, og der er mulighed for påsejling og hærværk. Dermed er der risiko for rømninger af fisk.

Forurening

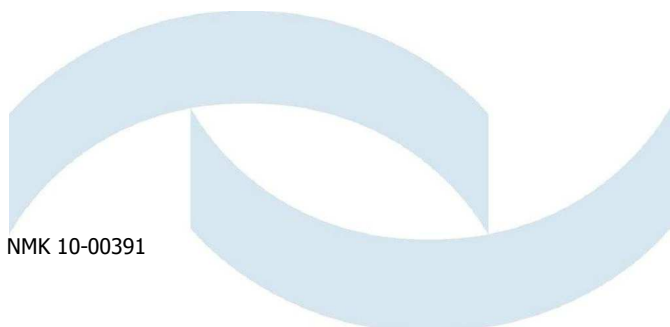
Havbruget kan udsættes for forurening f.eks. i forbindelse med olieudslip fra skibe.

Sygdom

Sygdom kan forårsage massedød i fiskebestanden. Desuden kan begyndende sygdom medføre nødslagtning i større omfang.

Vurdering

¹³ NMK-10-00807 og NMK-34-00371, NMK 10-00390, NMK 10-00391

Uheld på havbruget kan medføre uhensigtsmæssig forøget udledning af såvel levende som døde fisk, foderspild m.m. og påvirke vandområdet negativt. Der er stillet vilkår om, at havbruget ved rutinemæssige kontroller skal sikre, at skader på anlægget hurtigst muligt udbedres, så risikoen for at der undslipper fisk til naturen minimeres.

Med nødplan, regelmæssig kontrol af anlægget og stærke net, anses risikoen for rømminger at være minimal.

Ligeledes er der stillet vilkår om, at havbruget selv skal træffe de nødvendige foranstaltninger ved en udefrakommende forurening af farvandet.

Endelig er der ved pludselig sygdom eller død blandt fiskene risiko for en væsentlig belastning af havmiljøet, hvorfor der er vilkår om, at alt materiale fra nødslagtning opsamles.

Egenkontrol

Egenkontrollen skal dokumentere, at miljøgodkendelsens vilkår overholdes, og sikre, at der er en tilstrækkelig overvågning af påvirkningerne fra havbruget på det omkringliggende miljø, så der ikke sker en utilsigtet belastning af havbrugsområdet og kystvandet. Derudover skal egenkontrollen sikre, at der er fokus på, at det er den bedst tilgængelige teknologi, der anvendes i produktionen.

Der er stillet vilkår om prøvetagning og analyse af sedimentet for tørstof, glødetab, kobber, kvælstof og fosfor. De skal vise, om der over tid sker en utilsigtet ophobning i sedimentet under burene.

Hertil kommer, at der skal føres journal over en række forhold, og at der én gang årligt skal indsendes en redegørelse om bl.a. fremdriften i reduktion af kobberforbrug og overvejelser om yderligere indførelse af BAT.

Alle akvakulturanlæg skal desuden årligt lave indberetning til Miljøstyrelsen.

I det omfang der er sammenfald mellem de i godkendelsen krævede oplysninger, og dem, der skal indberettes til Miljøstyrelsen, kan indberetningsskemaet til Miljøstyrelsen indgå i redegørelsen.

Vurderingen af vilkårenes overholdelse foretages over en 3-5-årig periode. Herefter kan der ansøges om, at vilkårene ændres til at omfatte et mindre prøveantal.

VVM

Havbrug er omfattet af punkt 32 i bilag 1 og punkt 1e i bilag 2 til bekendtgørelsen om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov af planlægning.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 2, at før etablering, udvidelse eller ændring af anlæg opført på bilag 1 og 2 skal der indgives skriftlig anmeldelse.

Da anlægget hverken etableres, udvides eller på anden måde ændres, skal der ikke ske anmeldelse efter VVM-reglernes. Anlægget er et eksisterende og lovligt drevet anlæg, hvor de hidtil gældende tilladelser skal revideres, og der skal udarbejdes en miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelsesloven.

Af bilag 1, punkt 32 fremgår følgende: "Saltvandsbaseret fiskeopdræt, hvor det samlede anlægsprojekt er placeret indenfor en afstand af 1 sømil fra kysten - dog undta-

gen opdræt indenfor de i en endeligt vedtaget kommuneplan eller vandplan udlagte områder til fiskeopdræt”.

Det fremgår af Vandplanen, at de eksisterende havbrug er omfattet af denne.

Natura2000

Da havbruget sammen med fire andre havbrug ligger i nærheden af et Natura2000-område, har Hedensted Kommune lavet en foreløbig vurdering af, om området kunne påvirkes væsentligt. Formålet er at vurdere, om der skal laves en fuld konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsen.

De vigtigste påvirkninger fra havbrugene som potentielt kan være en trussel for udpegningsgrundlaget i Natura2000-området som følge af havbrugenes drift og som danner grundlag for Natura2000 screeningen ses i nedenstående oversigt

Årsag til påvirkning	Type af påvirkning	Ressource som påvirkes
Foderspild og fækalier som sedimenterer	Spredning af foder/fækalier til vandfasen Tilførsel af organisk stof (C,N,P) til sediment Forøget iltforbrug ved sediment	Sigtbarhed i vandet omkring netbure Frigivelse af nærings-stoffer ved mineralisering Reducerede iltforhold ved bunden
Medicinering ved sygdom hos fisk og brug af kobber som antifouling	Forøgelse af medicinrester i vand og sediment ved nedfald af foder og fækalier samt ved fiskeudskillelse af medicin. Øget konc. af kobber i sediment	Naturlig bakterieflora inkl. cyanobakterier (= blågrønalger) hæmmes Resistensudvikling hos sygdomsfremkaldende bakterier Kobber kan potentielt påvirke bundfauna
Sejlads til og fra havbrugene i forbindelse med opsætning og nedtagning, fodring og vedligeholdelse	Forstyrrelse / støj	Fugle og pattedyr

Trusler skal forstås som påvirkninger, der enkeltvis eller tilsammen vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne bevarer eller opnår gunstig bevaringsstatus. Trusler kan være aktuelt forekommende eller potentielle trusler, som muligvis kan forekomme i fremtiden, men som aktuelt ikke er til stede.

Næringsstoffer

Næringsstofbelastning er den væsentligste kilde til påvirkning af de marine naturtyper. I havbrugets driftsfase vil der ske en lokal forøgelse i koncentrationerne af uorganiske næringsstoffer i de frie vandmasser i forbindelse med fiskenes omsætning af foder. For kvælstofs vedkommende vil belastningen primært ske i form af udskillelse af ammonium. Der vil også ske en lokal forøgelse i koncentration af organisk stof på havbunden i form af overskydende foder og fækalier.

Udledning af næringsstoffer fra havbrugene til Natura2000-områder er reguleret i Vandplanen for Horsens Ford 1.9. Vandplanernes mål er, at der opnås god økologisk tilstand i danske farvande i 2015. En lang række tiltag er iværksat i forhold til at mind-

ske udledningen af næringsstoffer. De reduktionskrav, der er indlagt i vandplanen i forhold til udledning af næringsstof, tillader en havbrugsaktivitet i vandområdet med nuværende aktivitetsniveau. Da der er en parallelitet mellem naturplan og vandplanens definitioner af henholdsvis gunstig bevaringsstatus og god økologisk tilstand, vil vandplanen sikre, at havbrugsaktiviteterne i området ikke vil forhindre opnåelse af gunstig bevaringsstatus i forhold til udledning af næringsstoffer. Vejledningen for Natura2000-områder (Naturstyrelsen 2011) præciseres således: *"Også de kommende vandplaner vil indeholde målsætninger, der har betydning for Natura2000-områder. Ved administrationen af tilladelser mv., der påvirker et Natura2000-områdes hydrologi eller vandkvalitet, vil vandplanernes målsætning som hovedregel kunne lægges til grund. Der vil som hovedregel være overensstemmelse mellem kravene til vandområdernes kvalitet og de hensyn, der skal tages til naturtyper og arter i Natura2000-områderne, men der kan f.eks. være situationer, hvor virkemidlet til at opfylde målet i en vandplan kan være i strid med hensynet til Natura2000-områdets bevaringsmålsætning"*.

Med henvisning til "Vejledning om godkendelse af saltvandsbaseret fiskeopdræt"¹⁴ er der forskellige krav til dokumentation af miljøpåvirkning for havbrug og disse havbrug er underlagt egenkontrol af havbrugenes påvirkning af sedimentforhold ved årlige analyser for organisk stof, samt næringsstoffer (kvælstof og fosfor).

I 2013 har DHI udarbejdet en rapport¹⁵, der omhandler påvirkningen af sedimentforhold under 7 større havbrug på baggrund af havbrugenes egenkontrol. Analysen viste, at der lokalt under havbrug kan ske en påvirkning af niveauet af fosfor i den periode, hvor der er fiskeproduktion. Men ved havbrug placeret i områder med gode strømforhold reduceres overkoncentrationer af næringsstoffer i sedimentet i vinterperioden, og ved opstart af produktion i foråret ses ikke en overkoncentration. Ved nogle havbrug placeret i områder med lave strømhastigheder, kan der sker en længerevarende berigelse af sedimentet med fosfor. Disse overkoncentrationer reduceres ikke hvert år i den vind- og strømrige vinterperiode, når burene er inddraget.

De fem havbrug i området er alle placeret i områder, som ifølge DHI's modellering er identificeret områder, som har en stor fortyndingspotentiale som følge af gode strømforhold. En detaljeret beskrivelse af resultaterne af egenkontrol for de 5 havbrug er beskrevet i detaljer i ansøgningsmaterialet.

Fælles for alle havbrug er, at der højst sker en påvirkning i niveauet af næringsstoffer lokalt omkring havbrugene i den periode, hvor der er fiskeproduktion, og at der ses generelt ikke en opbygning af næringsstoffer over årene. Der sker således en reetablering af havbunden på havbrugslokaliteter henover vinterperioden, hvor fiskeproduktionen er indstillet.

På baggrund af den samlede viden om havbrugsproduktion, er der en høj sikkerhed for, at hverken anlægget i sig selv eller den fortsatte drift af alle fem eksisterende havbrug, vil medføre en u hensigtsmæssig påvirkning af det omgivende havmiljø eller have væsentlig negativ betydning for de naturtyper og arter, der er i udpegningsgrundlaget for Natura2000-området i forhold til udledning af næringsstoffer, medicin og hjælpestoffer.

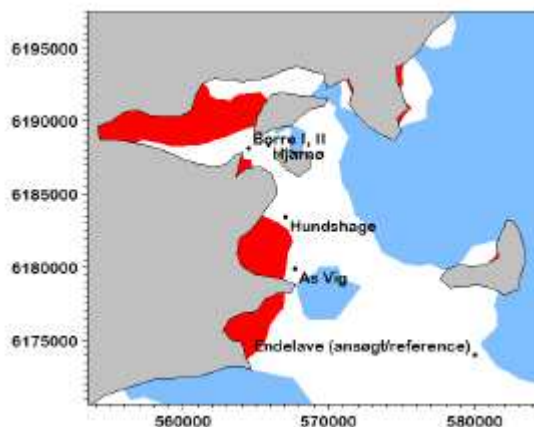
¹⁴ Vejledning nr. 9163 af 31. marts 2006

¹⁵ DHI rapport 2013

Medicin og kobber

DHI har modelleret fortyndingspotentialitet for indre farvande, og identificeret områder, hvor der vil være en kortvarig risiko for overskridelse af KMKK ved behandling af 2500 tons fisk med sulfadiazin. Det bemærkes, at alle havbrug er placeret i områder, hvor der ikke vil ske en overskridelse af KVKK.

Fortyndingspotentialitet beregnet for Horsens Fjord. I røde områder vil der være en kortvarig risiko for overskridelse af korttidskravet for antibiotika (sulfadiazin). I de hvide og blå områder kan der produceres op til 2.500 ton fisk uden risiko for overskridelse af vandkvalitetskriterier, hvis fiskene bliver syge og behøver behandling (Fra DHI rapport 2013).

DHI har endvidere modelleret maksimumkoncentrationerne for sulfadiazin, oxolinsyre og trimethoprim ved behandling af 2500 tons fisk. Det ses, at der på alle havbrug ikke sker en overskridelse af KVKK ved behandling med de tre medicintyper.

Beregnet maksimumkoncentrationer af sulfadiazin, oxolinsyre og thrimethoprim ved behandling af et havbrug med en produktion på 2500 tons. Rød farve indikerer, at KMKK overskrides og mørk blå indikerer lavest maksimumkoncentration.

Ved en samtidig sygdomsbehandling på de fem havbrug i Horsens Fjord og As Vig vil der ske en spredning af medicin. Modelleringen er lavet på baggrund af en produktion på 2500 tons fisk, som er ca 2,5 gange den samlede havbrugsproduktion i Horsens Fjord og As Vig. Modelberegningen giver således en meget konservativ vurdering af effekten af en samtidig behandling i alle fem havbrug.

En udledning fra samtidig behandling på de fem havbrug vil således ikke overskride fastsatte VKK og KVKK.

Nettene i alle burene vil primært være af Dyneema fiber, der er en ny type net bestående af et stærkere og mere smidigt materiale. Netene er dermed bedre egnede til at modstå vind/vejr. Da overfladen på nettene er mindre, medfører det en mindre mod-

stand og dermed en bedre vandudskiftning i netburene, hvilket vil give bedre iltforhold i burene, og dermed bedre forhold for fiskene og potentielt et reduceret behov for medicinsk behandling. Anvendelse af Dyneema net giver en væsentlige reduktion i anvendelse af antibegroningsmidler og dermed tab af kobber.

DHI har modelleret effekten af anvendelse af 200 kg kobber i havbrug til beskyttelse mod begroninger. Modelleringen viser, at hverken de generelle vandkvalitetskrav eller korttidskravene blev overskredet, selv ikke indenfor havbrugsområdet. Påvirkningen ligger minimum en faktor 300 under VKK og en faktor 60 under KVKK. Ved en kumulativ anvendelse af 225 kg kobber i alle de fem havbrug, kan der således ikke forventes en overskridelse af hverken VKK eller KVKK.

Rømninger

Rømning af fisk fra havbruget efter havari er uønsket, men der findes ikke egentlig dokumentation for skadevirkning på naturen eller de naturlige bestande af laksefisk.

Orbicon¹⁶ har lavet et notat, som omtaler problemet. Notatet består af korrespondance og vidensudveksling mellem Jonathan Carl fra Orbicon og Gorm Rasmussen fra DTU Aqua. Følgende er citeret i notatet:

"Der har formentlig været udslip af regnbueørred til danske vandområder lige så længe, der har været opdræt i Danmark. Der kendes imidlertid ikke eksempler på at udslippet af regnbueørred har ført til opbyggelsen af stabile selvreproducerende bestande herhjemme"

"DFU kunne konstatere, at udslippet af mange regnbueørreder i Musholm Bugt ikke havde en negativ indflydelse på ørredbestanden i Tude Å, da det kunne konstateres, at ørredbestanden, målt som antallet af 1/2-års ørred har været i stand til at vise fremgang på trods af disse udslip".

Begge disse kommentarer og viden tyder på, at der ikke er varig effekt efter udslip af regnbueørreder.

Der er dog delte meninger blandt interessegrupper, om hvorvidt rømninger er til skade for miljø og natur. Hedensted Kommune har dog tillid til, at DTU-Aqua som forskningsinstitution har givet udtryk for en professionel og objektiv vurdering af spørgsmålet om rømninger.

Rømmede fisk vil typisk søge op i vandløbene. Ingen af de nærmeste vandløb på Juelsmindehalvøen ligger i et Natura2000-område. Det kan dog ikke afvises, at fiskene vil søge mod syd og ind i vandløb langs Vejle Fjord.

Regelmæssigt eftersyn af samt nødplan for anlægget bidrager til at forebygge rømninger. Natur og Miljøklagenævnet har i Endelave-afgørelsen anerkendt, at disse tiltag håndterer rømningsproblemet tilstrækkeligt.

Forstyrrelser

De tre marine arter, som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura2000-område nr. 56 (Habitatområde H52), er odder, spættet sæl og gråsæl.

¹⁶ Notat om rømninger

Da odder holder sig til ferskvand- og kystnære områder, som er forholdsvis langt væk fra havbrugene, er det vurderet, at odderen ikke påvirkes af forstyrrelser omkring havbrugene som følge af den daglige drift og havbrugsaktiviteter.

Den spættede sæl er følsom over for forstyrrelse hovedsagelig på deres hvile- og ynglepladser. Forstyrrelser i forbindelse med forårets etablering, drift og efterårets nedtagning af havbruget vil have en kortvarig og meget lokal forstyrrelse langs sejlrutene og omkring havbrugene, men vil ikke få indflydelse på sælernes udbredelse. Dette skyldes bl.a. at de særlige udpegede reservater – Møllegrunden og Svanegrunden som ligger vest for og nord for Endelave – samt foretrukne hvilepladser såsom ubeboede øer, rev og skær er områder, der er langt fra sejlruterne og de eksisterende havbrug.

Bevaringsstatus/prognosen for gråsæl i Natura2000-område 56 er vurderet ugunstig på grund af meget lille og svingende bestand. Gråsælen er ligesom spættet sæl knyttet til kystområder, hvor de foretrukne hvilepladser er ubeboede øer, rev og skær. Gråsælen er i højere grad end spættet sæl afhængig af uforstyrrede tilholdspladser. Gråsælen bevæger sig over meget store afstande på flere hundrede kilometer. Det er derfor sandsynligt, at arten lejlighedsvis kan træffes langs Jyllands østkyst samt på både på Møllegrund og Svanegrund, og at de i kortere perioder fouragerer i havet syd for Endelave. Den nationale bevaringsstatus for gråsæl er foreløbig vurderet som usikker på grund af den meget lille bestand nord for den sydlige del af Østersøen. I Natura 2000-område nr. 56 er gråsæl ikke observeret ved flyovervågningen i perioden fra 2006 til 2012.

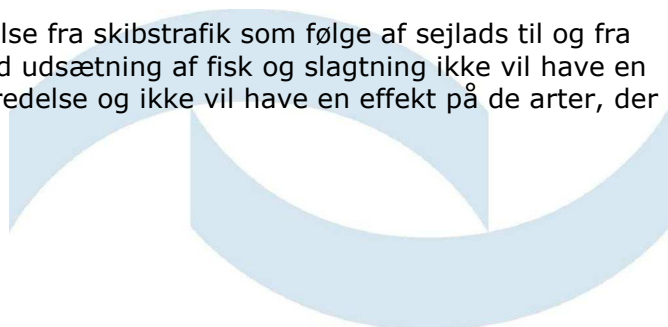
Potentielle forstyrrelser i forbindelse med sejlads til og fra havbrugsanlæggene og havbrugs aktiviteter i driftsfasen er kortvarig og ikke ville påvirke gråsælernes antal eller udbredelse.

Sammenfattende konkluderes det, at ingen af de tre arter af marine pattedyr, der indgår i udpegningsgrundlaget for Natura2000-område, vil blive påvirket negativt som følge af de eksisterende havbrugs drift.

De væsentligste trusler mod de udpegede fuglearter i Natura2000 område nr. 56 (fuglebeskyttelsesområde F36) omfatter forstyrrelse og næringsstofbelastning, som kan medføre forringede fødeforhold. Udpegningsgrundlaget omfatter både yngle- og raste-fugle. Fælles for ynglefuglene er, at ingen af dem yngler i eller nær havbrugene.

Det vurderes, at alle fugle, som indgår i udpegningsgrundlaget, i større eller mindre grad kan anvende områderne ved og omkring havbrugene som fourageringsområde. Vædefuglene lever dog på sand- og mudderbanker, hvor de finder deres føde, og vil ikke blive påvirket af havbrugene. I tilfælde af forstyrrelser vil fugle, som befinder sig i en afstand på mindre end ca. 300 meter fra forstyrrelseskilden, sandsynligvis flygte til nærliggende områder. Påvirkningen fra sejladsen frem og tilbage til havbrugene ved den daglige drift vil være begrænset til kort tid langs sejlrutene og i nærområdet omkring de enkelte havbrug, og det vurderes at fugle, der forstyrres, kan finde egnede habitater uden for de lokale havbrugsområder.

Overordnet vurderes det, at forstyrrelse fra skibstrafik som følge af sejlads til og fra havbrugsanlæggene i forbindelse med udsætning af fisk og slagtning ikke vil have en mærkbar indflydelse på dyrenes udbredelse og ikke vil have en effekt på de arter, der er udpeget.

Bilag IV-arter

Marsvin (*Phocoena phocoena*) den eneste art på bilag IV-listen, der er registreret i Natura2000 område nr. 56 og i og omkring Horsens Fjord og As Vig, og er særligt beskyttet under Habitatdirektivets bilag IV.

Marsvin er generelt følsomme overfor støj, og undersøgelser har vist, at støj kan influere på artens forekomst i påvirkede områder. Marsvin vurderes imidlertid at være i stand til at tilvænne sig lyden fra skibstrafik, idet forekomsten af arten er stor i områder som Storebælt, hvor skibstrafikken er intensiv. Den største kendte trussel mod marsvin kommer fra utilsigtet bifangst ved garnfiskeri, men også forurening, undervandsstøj, stærk bådtrafik og nedsat fødemængde kan have en negativ indflydelse på marsvinene.

Fra 1991-2012 er der indsamlet omfattende data fra satellitsporing, fly og skibsoptællinger samt akustiske optællinger af marsvin i danske farvande.

De væsentligste informationer som er anvendt ved udpegning af vigtige områder for marsvin er baseret på satellitsporing af 63 marsvin i perioden 1997-2007.

Danmarks Miljøundersøgelser udarbejdede i 2008 en rapport, der samler alle relevante data fra disse undersøgelser om marsvins bevægelser og fordeling i danske og tilstødende farvande (Figur 6). Formålet var at kunne udpege og med tiden beskytte særligt vigtige områder med særlig høj tæthed af marsvin (Søgaard & Asferg 2009), og det fremgår heraf, at farvandet omkring Horsens Fjord og As Vig er identificeret som et område, hvor marsvin kun optræder lejlighedsvis.

Horsens Fjord og farvandet omkring de eksisterende havbrug ved munding til Horsens Fjord og i As Vig med bl.a. Natura 2000-område nr. 56 vurderes derfor ikke at være et nøgleområde for bestanden af marsvin i Kattegat.

Marsvin anses for at være sky dyr, men de største tætheder findes i områder med den tætteste skibsfart i de danske farvande. Dette tyder på, at marsvin er forholdsvis tolerant overfor en vis mængde skibstrafik.

Sejlads til og fra havbrugene og aktiviteterne ved burene i forbindelse med den daglige drift af havbruget kan potentielt forstyrre marsvin. Udover de daglige driftsforhold er skibstrafikken mellem Snaptun Havn og havbrugene øget ved udsætning af fisk om foråret (marts-april) og i forbindelse med høst og nedtagning af bure i november-december.

Erfaringer fra havbrug i bl.a. Storebælt viser, at marsvin tiltrækkes af havbruget uanset sejlads og anden aktivitet. Dette tyder på at forstyrrelser af marsvin fra sejlads og havbrugsaktiviteterne er ubetydelig og vil være kortvarig. Påvirkningen af marsvin som følge af havbrugsaktiviteterne vurderes derfor som værende lille og forventes ikke at få indflydelse på marsvins udbredelse og velbefindende.

Samlet set vurderes det, at påvirkningerne ved drift af havbrugene, samt udsætning og høst af fisk således ikke vil give anledning til nogen negative påvirkninger af marsvin bestanden.

I driftsfasen kan marsvin potentielt blive påvirket af miljøfremmede stoffer som medicinrester fra foder og fækalier, men påvirkningen må opfattes som teoretisk især i forhold til de meget lave overkoncentrationer som kan forventes i havbrugsområderne.

Samlet vurdering

Havbruget har med ansøgning om brug og udledning af medicin og hjælpestoffer ved beregning redegjort for påvirkningen af det omliggende havmiljø. Beregningerne er gennemført med udgangspunkt i såvel fakta som i antagelser og skøn, og vurderes at beskrive en realistisk situation, der ligeledes kan betegnes som "worst case". Beregnede koncentrationer for både hjælpestoffet kobber og medicinstitofferne er lavere end gældende miljøkvalitetskrav.

Grænseværdierne (stofkoncentration), fastsat som vilkår, for brug og udledning af medicin er fastsat i henhold til § 13 i bekendtgørelse nr. 1022 om vandkvalitetskriterier.

Havbruget har i sin ansøgning redegjort for og dokumenteret, at der ikke vil forekomme koncentrationer højere end de, som er fastsat i godkendelsens vilkår.

Det skønnes, at den tilladte anvendelse og udledning af medicin og hjælpestoffer med de givne vilkår, ikke vil påføre væsentlige samfundsmæssige gener eller ulemper, og heller ikke vil hindre bevarelsen af omgivelsernes kvalitet og målsætningens opfyldelse for Natura2000-området.

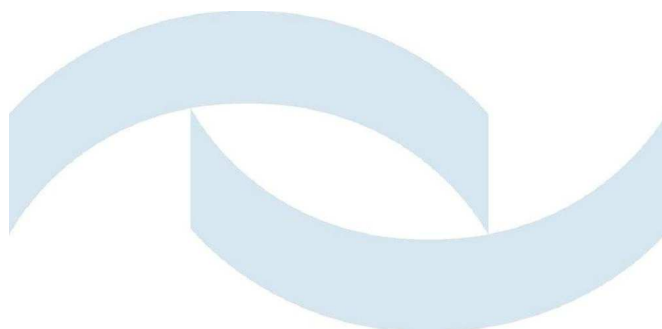
Det vurderes desuden, at der ikke sker forringelser for de naturtyper, der er anvendt ved udpegning af de nærvæd liggende internationale beskyttelsesområder. Det vurderes endvidere, at der ikke sker forstyrrelser, der har væsentlige konsekvenser for de arter, der er anvendt ved udpegning af de internationale beskyttelsesområder.

Samlet set finder Hedensted Kommune det godtgjort, at der i muligt omfang er indtænkt BAT i havbrugets fremtidige drift.

De vigtigste påvirkninger fra havbrugene, som potentielt kunne være en trussel for udpegningsgrundlag i Natura2000-området som følge af driften af de eksisterende havbrug er:

- Udledning næringsstoffer (næringsstofbelastning).
- Forstyrrelser i forbindelse med sejlads til og fra havbrugsanlæggene og aktiviteter indenfor selve anlæggene.
- Tilførsel af medicin (antibiotika) ved sedimentation af foder og fækallier.

Resultaterne af de foretagne vurderinger af påvirkningen af Natura2000-området er sammenfattet herunder.

Udpegningsgrundlag	Betydning
Naturtyper	
Sandbanker (1110)	Ingen væsentlige påvirkning
Rev (1170)	Ingen væsentlige påvirkning
Vadeflade (1140)	Ingen væsentlige påvirkning
Lagune (1150)	Ingen væsentlige påvirkning
Bugt (1160)	Ingen væsentlige påvirkning
Marine arter	
Odder (1355)	Ingen væsentlig påvirkning
Spættet sæl (1365)	Ingen væsentlige påvirkning
Gråsæl (1364)	Ingen væsentlige påvirkning
Fugle (alle vandfugle)	
Bjergand	Ingen væsentlige påvirkning
Ederfugl	Ingen væsentlige påvirkning
Fløjlsand	Ingen væsentlige påvirkning
Hvinand	Ingen væsentlige påvirkning
Klyde	Ingen væsentlige påvirkning
Hjejle	Ingen væsentlige påvirkning
Lille kobbersnepe	
Skarv	Ingen væsentlige påvirkning
Havterne Dværgterne Splitterne	Ingen væsentlige påvirkning

For de relevante naturtyper og arter vurderes, at belastning fra næringsstoffilførsel, potentielle udledning af miljøfremmede stoffer, så som medicinrester og kobber, eller forstyrrelser i forbindelse med driften af de 5 eksisterende havbrug, Borre I, Borre II, Hjarnø, Hundshage og As Vig, kun vil have lokal betydning ved selve havbruget. Og for ingen af arternes og naturtypernes vedkommende er der tale om en grad af påvirkning (væsentlig påvirkning) fra de eksisterende havbrug, der truer disses bevaringsstatus eller er til hinder for opfyldelse af Natura2000-områdets bevaringsmålsætning for de naturtyper, marine arter og fugle, som er i udpegningsgrundlaget.

Denne vurdering støttes af redegørelsen i Vandplanen, hvor det bl.a. anføres, at den planlagte reduktion i udledning af næringsstoffer ingen eller kun ringe effekt har på elementerne i udpegningsgrundlaget.

Samlet set finder Hedensted Kommune ikke, at der er forhold, der kan taler imod, at havbrugets hidtidige tilladelse revurderes og erstattes af en ny miljøgodkendelse.

Kopiliste

Fiskeridirektoratet/NaturErhvervstyrelsen: mail@naturerhverv.dk CVR 20814616
 Embedslægeinstitutionen Nord: senord@sst.dk CVR 12070918
 Danmarks Naturfredningsforening: dn@dn.dk CVR 60804214
 Friluftsrådet: ella-laurson@stofanet.dk CVR 56230718
 Danmarks Sportsfiskerforbund: post@sportsfiskerforbundet.dk CVR 37099015
 Danmarks Fiskeriforening: mail@fiskeriforening.dk CVR 45812510
 Greenpeace Danmark: webdkmember@nordic.greenpeace.org CVR 89198313
 Horsens Kommune: horsens.kommune@horsens.dk CVR 29189889
 Odder Kommune: odder.kommune@odder.dk CVR 32264328
 Naturstyrelsen: nst@nst.dk CVR 33157274
 Miljøstyrelsen: mst@mst.dk CVR 25798376

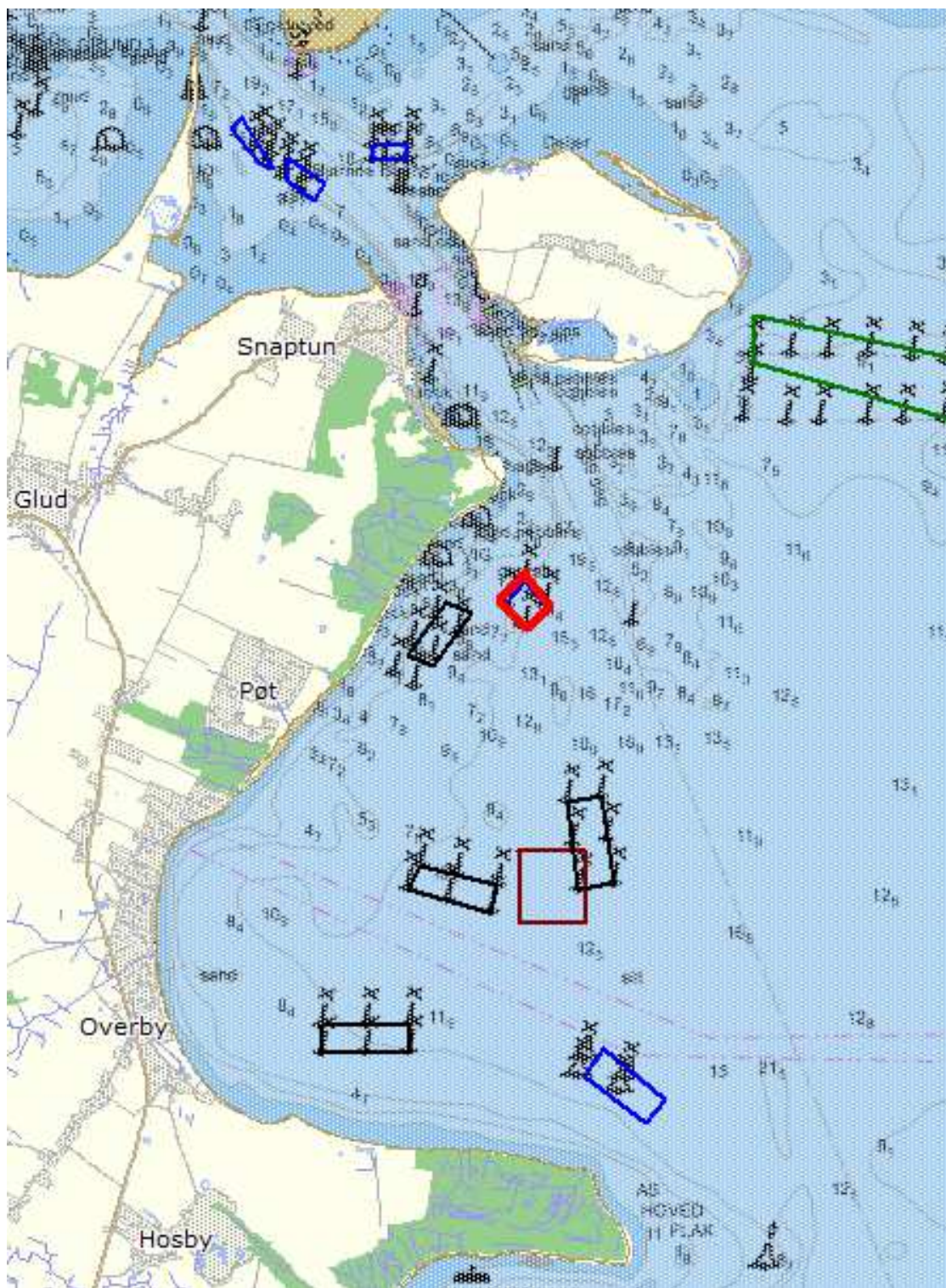
Orbicon: CVR 21265543
Dansk Akvakultur: CVR 82023917

Bilag

Bilag 1: Kort over havbrugets placering.
Bilag 2: Klagevejledning

Kort over havbrugets placering

Havbruget Hundhage er markeret med fed rød firkant

Klagevejledning

Der kan klages over afgørelsen til Natur & Miljøklagenævnet af

- ansøgeren,
- Sundhedsstyrelsen Embedslægeinstitutionen Nord
- enhver med en individuel, væsentlig interesse i afgørelsen,
- klageberettigede foreninger og organisationer.

Afgørelsen vil blive offentlig bekendtgjort på www.hedensted.dk. Klagefristen er fire uger efter datoen for offentliggørelse.

Borgere, virksomheder og organisationer, som ønsker at klage over en afgørelse, skal anvende **Klageportalen**. Klageportalen tilgås via www.borger.dk eller www.virk.dk. Der er direkte link til disse steder via forsiden af nævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Klagefristen regnes for overholdt, når klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt en faktura i Klageportalen senest kl. 23.59 på den dag, hvor klagefristen udløber.

Vejledning om hvordan borgere, virksomheder og organisationer skal logge på Klageportalen, findes på www.borger.dk og www.virk.dk samt på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside. På www.nmkn.dk kan klager finde information om, hvordan man klager via Klageportalen, bl.a. korte videovejledninger, "spørgsmål og svar" samt telefonnummer og email-adresse til supportfunktionen i Natur- og Miljøklagenævnet.

Hvis afgørelsen ønskes prøvet ved en domstol, skal sagen være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt. Fristen regnes fra annonceringsdatoen.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at der indbetales et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. Gebyret betales via klageportalen. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

